

Наушко Ю.С.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва
Сумського національного аграрного університету
м. Суми, Україна

Самойленко Т.Г.

старший викладач
кафедри публічного управління та адміністрування Сумський національний
аграрний університет
м. Суми, Україна

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогодні інноваційна діяльність перетворилася на один із найважливіших чинників ефективного функціонування та розвитку підприємств в умовах ринкової економіки. Цю діяльність необхідно постійно удосконалювати. Відповідно до об'єктивних вимог ринку вона повинна базуватися на чітко окресленій політиці, досконалій методиці запровадження нововведень та оцінюванні їх результативності. Саме тому оновлення в ринковому середовищі є нормою, а не винятком із правил, а інновації для підприємства повинні стати не лише неперервним, а й ефективно керованим процесом [1, с. 23].

Досліджуючи теоретичні основи інноваційної діяльності, необхідно насамперед, приділити увагу терміну «інновація», оскільки саме інновації виступають головною складовою процесу інноваційного розвитку підприємства. Дослідження лінгвістичного походження терміну «інновація» дають змогу з'ясувати, що він має латинські корені та тлумачиться як «нововведення», «нове явище».

Інновації є головним засобом забезпечення економічного зростання, конкурентоспроможності та фінансової стабільності будь-якого підприємства. Незважаючи на різні підходи до трактування терміну «інновація», усі визначення об'єднують позиція, згідно з якою інновації пов'язані з якісними змінами, спрямованими на створення нового товару, технології, процесу. Водночас багатьом визначенням бракує посилання на те, що нові якісні або вдосконалені продукти праці стають інноваціями лише за умови їх

споживання, практичного застосування, тобто вони мають сенс, якщо супроводжуються певним ефектом. Розроблення, освоєння, підготовка, контроль та обґрунтування інновацій відбувається в процесі інноваційної діяльності [2, с. 440].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» знаходимо таке визначення поняття «інноваційна діяльність» – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Такі різні підходи щодо трактування інноваційної діяльності обумовлені багатоаспектністю цього економічного поняття, його складністю, різноманітністю сфер застосування. Слід зазначити, що інноваційна діяльність у повному обсязі має комплексний, системний характер і включає такі види роботи, як пошук ідей, ліцензій, патентів, кадрів, організацію дослідницької роботи, інженерно-технічну діяльність, яка об'єднує винахідництво, раціоналізацію, конструювання, створення інженерно-технічних об'єктів, інформаційну та маркетингову діяльність [3, с. 448].

Характерною рисою будь-якої інноваційної діяльності виступає виявлення інноваційних ідей і реалізація закладеного в них потенціалу. Виходячи з цього, інноваційну діяльність можна охарактеризувати як комплекс заходів, спрямований на практичне використання наукових, науково-технологічних результатів наявного інтелектуального потенціалу з метою створення нового або вдосконаленого продукту, технологічного процесу, методів організації виробництва, праці, організаційної структури та систем управління.

З метою ефективного функціонування та розвитку вітчизняним підприємствам необхідно активізувати свою інноваційну діяльність. Активізація такої діяльності передбачає інтеграцію в сучасні умови ефективного розвитку інноваційного ринку та підтримання високого рівня конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках шляхом

постійного впровадження технічних і технологічних новинок, що дають змогу в майбутньому забезпечити формування інноваційної стратегії розвитку підприємств [4, с. 75-83].

Науково-технічний прогрес (НТП) – це поступальний рух науки і техніки, еволюційний розвиток усіх елементів продуктивних сил суспільного виробництва на основі широкого пізнання та освоєння зовнішніх сил природи. Це — об'єктивна, постійно діюча закономірність розвитку матеріального виробництва, результатом якої є послідовне вдосконалення техніки, технології та організації виробництва, підвищення його ефективності. НТП також є надзвичайно важливим засобом вирішення соціально – економічних завдань, а саме: охорони навколишнього середовища, поліпшення умов праці, підвищення добробуту населення.

Науково-технічна революція (НТР) – це прискорений розвиток продуктивних сил суспільства, їх перехід у якісно новий стан на основі докорінних змін у системі наукових знань. Вона віддзеркалює докорінну якісну трансформацію суспільного розвитку, в основі якої – новітні наукові відкриття і винаходи, що чинять революційний вплив на змінювання знарядь і предметів праці, технології, організацію й управління виробництвом, характером трудової діяльності людей.

Основні завдання НТР – прискорений розвиток пріоритетних галузей народного господарства, механізація та автоматизація трудомістких процесів, підвищення продуктивності праці, ефективність всього виробництва [7, с. 87-89]. Рівень НТП можна оцінити цілим рядом показників. Серед них особливе місце належить показникам технічного рівня виробництва (фондоозброєність праці, технічна озброєність праці, коефіцієнти оновлення і вибуття основних виробничих фондів, а також їх активної частини, вікові характеристики виробничого устаткування), які відображають обсяг фактичного впровадження у виробництво досягнень науки, техніки, технологій, організації праці і управління, як в цілому в господарстві країни, так і в окремих галузях і на підприємствах.

Крім того, рівень НТП може бути охарактеризований рядом допоміжних показників, таких як коефіцієнти механізації виробництва і механізації праці, коефіцієнт автоматизації виробництва, частка електроенергії, використання на технологічні цілі.

Основними напрямками НТП на сучасному етапі є електронізація народного господарства – забезпечення всіх сфер виробництва і суспільного життя високоефективними засобами обчислювальної техніки аж до використання принципів штучного інтелекту, нового покоління супутникових систем зв'язку тощо; комплексна автоматизація всіх галузей народного господарства на базі електронізації: впровадження гнучких виробничих систем, промислових роботів, систем автоматизованого проектування, автоматизованих систем управління технологічними процесами; застосування прогресивних базових технологій (мало стадійних процесів, мало- та безвідходного виробництва, застосування технологічних ліній і систем машин; освоєння принципово нових технологій (мембранної, лазерної, плазмової, вакуумної, детонаційної та ін.); створення і використання нових матеріалів, що мають нові властивості: надпровідність, радіаційну стійкість, стійкість до зношування; прискорений розвиток біотехнології, яка сприяє створенню безвідходних технологічних процесів, нарощуванню обсягів виробництва сировини, продовольчих ресурсів [5, с. 61].

Державне регулювання науково-технічної діяльності включає пряме державне регулювання розвитку науково-технічної сфери та державне регулювання умов науково-технічної діяльності.

Пряме державне регулювання здійснюють за допомогою таких форм і методів, як визначення державних пріоритетів розвитку науки і техніки, формування і реалізація національних, державних та міждержавних науково-технічних програм, формування і розміщення державного замовлення (держконтракту) у науково-технічній сфері, бюджетне фінансування певних видів науково-технічної діяльності, створення системи науково-технічної

інформації, проведення патентно-ліцензійної діяльності, формування та заохочення науково-технічних кадрів [6, с. 89].

Список використаних джерел:

1. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації. – К.: КНЕУ, 2009. – № 11. – С. 23.
2. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. За редакцією В.О. Василенко. – Київ: ЦУЛ, Фенікс, 2013. – С. 440.
3. Головка В.І., Міщенко А.В., Шарманський В.М. Фінансово-господарська діяльність підприємства: контроль. Аналіз та безпека: навч. посібник. – К., – 2016. – С. 448.
4. Гончарова Н. В. Напрями розвитку інтеграційних процесів у сфері фінансової підтримки малого підприємництва // Фінанси України. – 2017. – №7. – С. 75-83.
5. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К.: Знання, КОО, – 2016. – С. 378.
6. Кремень В. Освіта і наука – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, – 2017. – С. 448.
7. Левченко Ю.Г. Теоретико-методологічні аспекти інновацій та інноваційного процесу підприємств // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2016. – № 19. – Ч. 1. – С. 87-89.